

O analiză diacronică a câmpului hidronimului *Crasna*[†]

Daniela Butnaru*

Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Str. Th. Codrescu 2, 700481 Iași, România

Despre articol

Istoric:

Primit 23 iulie 2018

Acceptat 21 august 2018

Publicat 7 octombrie 2018

Cuvinte-cheie:

câmp toponimic

polarizare

diferențiere

diacronie

Crasna

Rezumat

Ne-am propus, în acest articol, să urmărim formarea (prin procese structurale de polarizare și diferențiere, teoretizate de Dragoș Moldovanu) și evoluția în timp a câmpului toponimic dezvoltat de la hidronimul *Crasna*, numele unui afluent al râului Bîrlad. Organizarea unui astfel de ansamblu toponimic în jurul unui toponim principal, care desemnează un obiect (socio)geografic considerat de denominatori ca fiind de importanță majoră față de altele dintr-o zonă, este un proces natural, care oglindește realitatea de pe teren. Demersul nostru se sprijină pe informații culese din colecții de documente, dicționare, hărți și monografii. Prin urmărirea sincronică și diacronică a câmpului hidronimului *Crasna* am surprins relațiile dintre toponime, concurența denominativă, existența unor omonimii și evoluția structurii toponimice.

1. Introducere

În acest articol, intenționăm să urmărim cum s-a format, în urma proceselor structurale de polarizare și diferențiere, un bogat câmp toponimic dezvoltat în jurul *Crasnei*, numele unui afluent al râului Bîrlad avînd 63,8 km lungime și un bazin hidrografic care se desfășoară pe 564 de km² în interiorul județelor Iași și Vaslui (Ujvári, 1972, p. 504). Vom arăta, de asemenea, cum au evoluat în timp numele topice, atît din punctul de vedere al obiectelor denotate, cît și din perspectiva expresiei. Toponimele analizate în aceste pagini au fost excerptate din colecții de documente, dicționare, hărți și monografii.

2. Câmp toponimic, polarizare și diferențiere

Cîmpurile toponimice sînt ansambluri de nume de locuri formate de către denominatori plecînd de la niște toponime-nucleu care desemnează obiecte (socio)geografice importante dintr-o zonă. „Elementul comun al grupului polarizat este numele celui element central; distincțiile se fac prin entopice în funcție toponimică” (Moldovanu, 1972, p. 81). Polarizarea este procesul de creare a unor derivate toponimice care desemnează obiecte învecinate aparținînd unor clase geografice diferite, în timp ce prin diferențiere sînt desemnate părți ale aceluiași obiect geografic (Moldovanu, 2010, p. 18–19)¹. Observarea numelor de locuri în cadrul cîmpurilor toponimice poate aduce informații despre raportul dintre nume și obiectul desemnat, asupra legăturii între diverse toponime, cît și asupra unor toponime dispărute. Crearea numelor de locuri plecînd de la alte toponime a fost observată și de Bolocan (1977), care a vorbit de *transfer toponimic*, sau de Rezeanu (2014, p. 19), care a propus termenul de *extensie toponimică derivațională*.

[†]O versiune anterioară a acestui text a fost prezentată sub formă de comunicare la simpozionul „Toponimia între istorie, geografie și lingvistică”, Iași, 10 mai 2018.

* Adresă de corespondență: d_butnaru@yahoo.com.

¹Detalii despre teoria cîmpurilor toponimice, însoțite de numeroase exemple, se găsesc și în introducerea la MDTM.

3. Toponimul primar

Cîmpul are în centru un toponim primar (nucleu), de la care se formează toponime derivate /secundare care îl conțin în structura lor. O etapă indispensabilă pentru stabilirea nucleului polarizator este identificarea etimologiei toponimice. În ceea ce privește toponimele *Crasna*, frecvente pe teritoriul românesc, există două direcții.

Conform unor istorici și lingviști, înțelesul numelui ar fi ‘roșu’. Așa afirmă, de exemplu, Gh. Ghibănescu în *Schiță istorică despre Vaslui*, cu care începe volumul al XV-lea al colecției *Surete și izvoade*: „Crasna (sl. **красень, красни**) roș. Deci apa Roșia” (Ghibănescu, 1926, p. III). Și Emil Petrovici, bun cunoscător al limbilor slave, consideră că echivalentul românesc al *Crasnei* este *Roșia* (1970, p. 248).

Alți lingviști au propus sensul de ‘frumos’ pentru adjectivul care stă la baza toponimului de față. Iorgu Jordan (1963, p. 113) face trimitere la v. sl. *krasînŭ* ‘frumos’, bulg. *krasen* ‘frumos, drăguț’ și sl. *krasa* ‘frumusețe’. Nicolae Drăganu (1933, p. 476) indică proveniența din sl. *krasъnъ* ‘speciosus’, ‘amœnus’. Într-un articol despre tendința cancelariilor domnești de a slaviza numele de locuri, Alexandru I. Gonța merge mai departe și afirmă că numele *Crasna* ar fi de fapt traducerea toponimului românesc de către diecii moldoveni și ar trebui să fie citit în documentele medievale *Pîrîul Frumos* (Gonța, 1977, p. 264). Mircea Ciubotaru atrage însă atenția că folosirea acestui toponim pentru ilustrarea fenomenului de slavizare oficială medievală este greșită, hidronimul fiind „de origine slavă veche” (1992, p. 459), și că acesta va fi avut sensul, „mai vechi”, de ‘frumos’ (Ciubotaru, 2001, p. 60)².

Ambele sensuri ale etimonului par verosimile din punctul de vedere al motivării geografice. Studiile privind compoziția solului din regiunea străbătută de acest pîrîu susțin compoziția preponderent argiloasă a terenului (Gugiuman et al., 1988, p. 61), care ar putea conferi un aspect roșiatic apei, în perioadele cînd aceasta este limpede. Pe de altă parte, documentele din vechime arată că în bazinul inferior și cel mijlociu al *Crasnei* existau numeroase sate, cu iezere, mori, prisăci, pometuri, vii și grădini (DRH, A, III, p. 254; VIII, p. 104–105; IX, p. 178, 314–315; XIX, p. 561–562; CDM, IV, p. 301 ș.a.), deci zona era favorabilă locuirii și exploatării agricole. Un „pîrîu frumos” este considerat unul „care are gura și malurile în pantă dulce, pe care se poate locui sau lucra în bune condițiuni” (Moldovanu, 2010, p. 145).

După legenda locală, numele moșiei *Crasna* ar proveni de la un oștean al lui Ștefan cel Mare, *Crasnaș*, ai cărui urmași au împărțit proprietatea în trei: Crăsnița, Brădicești și Dolhești (MDG, III, p. 169)³.

4. Derivate toponimice

Atestat pentru prima dată într-o copie a unui document redactat probabil la 1 mai 1406 (DRH, A, I, p. 28), acest hidronim a devenit nucleul unui cîmp toponimic alcătuit din mai multe toponime secundare/derivate care desemnează obiecte (socio)geografice aflate în bazinul hidrografic al *Crasnei*. De la toponimul principal se formează derivate de gradul I de la care pot rezulta alte toponime—derivate de gradul al II-lea—ș.a.m.d. Prezentînd elementele componente ale acestui ansamblu toponimic, care pot fi urmărite și în *Anexă*, vom înfățișa și unele dintre problemele pe care le-am întîmpinat în încercările de a reconstitui cîmpul și de a stabili relațiile dintre numele de locuri care îl alcătuiesc.

Crasna al cărui nume îl analizăm în articolul de față se varsă în rîul Bîrlad într-o zonă a cărei denumire s-a format prin diferențiere toponimică: *Gura Crasnei*, consemnată la 1586 (DRH, A, VIII, p. 104). În acest loc a existat, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, o stație de poștă cu același nume—*Gura Crasnei*—, lîngă care se va înființa treptat un sat omonim, atestat pentru prima dată la 1871 (TTRM, I₁, p. 308). Spre sfîrșitul secolului al XIX-lea aici a fost construită o gară în vederea deservirii căii ferate *Crasna-Huși*, dată

²Vezi și Vasmer (1967, p. 368; din v. sl. *krasъnъ* ‘speciosus, perpulcher, iucundus, amœnus’), Grinčenko (1925, p. 836; *Красинŭ* ‘minunat, frumos, bun’). Cf. subst. *krasa* ‘venustus, pulchritudo’ (Miklosich, 1927, p. 269; 1862, p. 309; Šmilauer, 1970, p. 100).

³De la un antroponim *Crasnaș*, atestat în documente din secolele XV–XVII (Gonța, 1995, p. 136–137), s-a format, de fapt, numele satului Crăsnașeni, situat tot pe pîrîul *Crasna*.

în folosință în anul 1888 (Lupu & Kalinca, 1990, p. 1), fapt care a condus la apariția, în unele documente ale timpului, a denumirii *Gara Crasnei* (*ibidem*) sau, cu determinantul la nominativ, *Gara Crasna* (Chiriță, 1893, p. 83). Cele două sintagme apar alternativ în acte oficiale pînă în 1924, cînd satul va primi numele *Crasna*, așa cum se numește și astăzi (TTRM, I₁, p. 308).

Zona de la izvoarele acestei ape apare în documente vechi cu denumirea *Obîrșia Crasnei* (DIR, A, XVI-I, p. 221, în anul 1523) sau, cu alte entopice, *Fundul Crasnei* (Ghibănescu, 1913, p. 321, în anul 1668) și *Fundătura Crasnei* (CDM, III, p. 284, în anul 1666). În zona respectivă a existat o moșie *Fundul Crasnei*, pe care ulterior s-a înființat și un sat omonim (numit astăzi Rotăria, vezi *infra*).

În urma procesului de diferențiere toponimică s-a format, prin derivare cu sufixul diminutival *-ița*, hidronimul *Crăsnița*. Întîlnit și în sintagma *Valea Crăsnița*, acesta desemnează unul dintre primii afluenți pe dreapta ai pîrîului Crasna, în amonte de satul Dolhești din județul Iași (CDM, V, p. 202, anul 1708). Prin diferențiere toponimică a rezultat numele zonei de la izvoarele acestui pîrîu, *Obîrșia Crăsniței* (Merlan & Hapaleț, 2006, p. 52), iar prin polarizare s-au format denumirile *Dealul Crăsnița* sau, cu determinantul la genitiv, *Dealul Crăsniței*, *Pădurea Crăsnița* (ATLAS MOLD.), *Iazul Crăsnița* (Merlan & Hapaleț, 2006, p. 18) și *Podișul Crăsniței* (*ibidem*, p. 16). Pentru că în această zonă este atestată, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, o moșie *Crasna Seacă*, lîngă satul Dolhești (v. TTRM, I₁, p. 308), deducem că nu este exclus ca acest curs de apă să fi fost numit și *Crasna Seacă*.

În unele surse (de exemplu în HARTA MIL.) *Crăsnița* desemnează cursul superior al Crasnei. De aici s-a format, prin diferențiere, denumirea pentru zona izvoarelor: *Fundul Crăsniței*. Cele două nume—*Crasna* și *Crăsnița*—au fost folosite chiar simultan pentru identificarea cursului superior al Crasnei, după cum o arată diverse documente sau hărți. De exemplu, moșia aflată în această zonă s-a numit în perioada 1825–1858 *Crasna*, *Fundul Crasnei*, *Fundul Crăsniței* sau *Crăsnița* (TTRM, I₂, p. 1005); un schit situat în această zonă este menționat în timp ca *Fundul Crasnei* (TTRM, I₂, p. 1005), *Schitul de la Crăsnița*, *Schitul Crăsnița* ori *Schitul din Crasna* (vezi Costăchescu, 1924, p. 317, 319, 320)⁴. Pe moșia mai sus menționată s-a format satul Rotăria de astăzi, atestat, de-a lungul timpului, cu denumirile *Rotarul* sau *Rotarul din Fundul Crasnei*, *Rotarii*, *Crăsnița*, *Crasna* și *Fundul Crasnei* (TTRM, I₂, p. 1005).

Într-un act de la 1535 este menționat satul Zavalnești, pe Crăsnișoara, sat aflat în apropiere de actuala localitate Gugești din Vaslui (DIR, A, XVI-I, p. 378), iar într-un document din 1594 este atestat satul Liești, situat „între Crasna și Crăsnișoara” (DRH, A, IX, p. 178); el nu mai există astăzi, dar numele său a fost păstrat de toponimul *Valea Liești* (ROM., 40). Din informațiile cuprinse în aceste două documente se poate concluziona că hidronimul *Crăsnișoara* (format prin derivare cu sufixul diminutival *-ișoara*) indică un alt afluent drept al pîrîului Crasna, probabil cel numit astăzi *Pîrîul Bălțați*, după numele satului aflat pe cursul său⁵. Prin procesul de diferențiere toponimică s-a denumit zona de la izvoare: *Obîrșia Crăsnișoarei* (DIR, A, XVI-I, p. 221). Același afluent este desemnat, trei ani mai tîrziu, cu varianta *Crăsnița* (DRH, A, IX, p. 315).

Derivatele diminutive atestate de-a lungul timpului desemnează atît cursul superior al pîrîului, cît și mai mulți afluenți ai acestuia, reflectînd o modalitate denominativă populară, întîlnită și în cazul altor cursuri de apă (Bistrița, Bîrlad etc.). Intervenția reprezentanților administrației și a geografilor în procesul de denominație a avut ca rezultat impunerea altor denumiri pentru unii afluenți, formate de obicei de la numele satelor pe care acele ape le străbat.

Am identificat mai multe dealuri, aflate în apropierea acestui curs de apă, al căror nume intră în componența câmpului toponimic aflat în discuție: un deal în bazinul superior al pîrîului Crasna, lîngă satul Rotăria (ROM., 40), un altul la vest de satul Armășeni (MDG, I, p. 119), unul la vest de orașul Huși (CDM, V, p. 203⁶) și unul între Crasna și Lohan (ATLAS MOLD.). Probabil și din cauza polionimiei *Crasna/Crăsnița*

⁴De la numele acestui locaș religios s-a format, prin polarizare, un hidronim: *Pîrîul Schitului*, numele unui afluent drept al Crasnei în aval de satul Pietriș, județul Vaslui (Costăchescu, 1924, p. 318).

⁵Nu este exclus nici ca acest afluent să fie Pîrîul Burghina de astăzi, aflat mai la sud de Pîrîul Bălțați.

⁶O dovadă că aceste oronime s-au format prin polarizare de la hidronim o constituie atestarea sintagmei toponimice *Dealul Văii Crasnei* (pentru desemnarea dealului din hotarul tîrgului Huși) într-un document de la 1705 (CDM, V, p. 107). Ulterior,

au apărut erori la reprezentarea pe hărți a câtorva obiecte geografice formate de la aceste denumiri. Dacă majoritatea surselor indică prezența *Dealului Crăsnița* pe dreapta râului Crasna, lângă pîrîul Crăsnița, de la care își va fi luat și numele, iar *Dealul Crasna* apare pe stînga cursului de apă, în **HARTA MIL.** din 1962 cele două dealuri sînt reprezentate inversat; și în **MDG** (III, p. 169) colina de lângă pîrîul Crăsnița este numită *Dealul Crasna*. De la oronimul *Dealul Crasna* care desemnează un deal situat în apropiere de izvoarele Crasnei, s-au format, prin diferențiere, denumirile *Culmea Dealului Crasna*, *Muchia Crasna* (**ATLAS MOLD.**) și *Pădurea Dealului Crasna* (**Merlan & Hapaleț, 2006**, p. 113).

După cum am arătat, de la numele pîrîului Crasna s-au format și numele unor sate și moșii; în afară de satul aflat la confluența cu râul Bîrlad și de cel aflat la izvoare, numit astăzi Rotăria, am identificat două moșii ale căror nume intră în complexul denominativ format în jurul hidronimului Crasna. În **DRH, A, XX** există cîteva documente din prima jumătate a secolului al XVII-lea în care se menționează o *Crasna* pe care editorii volumului o consideră ca fiind localitatea Crasna din zona de vărsare a pîrîului Crasna în Bîrlad (**DRH, A, XX**, p. 769). Însă, o lectură atentă a documentelor (**DRH, A, XX**, p. 193, 212–213 și 358) și urmărirea hotarelor satului Broșteni, la care se referă deciziile din acele acte, conduc la concluzia că este vorba de o altă moșie Crasna, aflată la vest de orașul Huși⁷. În confirmarea acestei ipoteze vine o informație din **Caproșu (2000, p. 359)**: doi greci grădinari, un cojocar rus și doi foști robi „șăd la Crasna, în satul Tătărani”; **TTRM, I₁**, p. 312 atestă existența în această zonă a unui trup de moșie *Crasna* (care la 1907 va fi inclus în moșia satului Crețești din județul Vaslui). La *Rîpele Crasnei*, unde s-au așezat la 1742 niște bejenari fugiți din satul Băhnarii (**Mihordea, 1961, p. 265**), trebuie să fi fost o altă moșie în bazinul mijlociu al Crasnei.

După cum dovedesc documentele, de-a lungul timpului, pe Crasna au fost multe iazuri, unul dintre ele fiind atestat la 1493 în perifriza *Iezerul de la Crasna* (în original **взера на красной**, **DRH, A, III**, p. 254, anul 1493), în apropiere de actualul sat Tălpigeni din Vaslui. Un alt toponim din cîmpul prezentat în aceste pagini este *Pădurea Crasnei* (**MDG, II**, p. 41) sau *Codrul Crasnei* (**Giurescu, 1967, p. 40**)⁸. Dintre toponimele secundare formate de la hidronimul *Crasna* mai amintim: *Șesul Crasnei* (**TEZ. VAS.**, p. 132; **MDG, II**, p. 750 și **V**, p. 553), *Podul peste Crasna* (**Chirica & Tanasachi, 1984, p. 129**), *Piscul Crasnei* și *Drumul Crasnei* (**CDM, V**, p. 239), *Lunca Pîrîului Crasna* (**Merlan & Hapaleț, 2006, p. 11**), *Microdepreziunea Crasna* și *Podișul Crasnei* (ultimele două fiind denumiri livrești, geografice).

Acest cîmp toponimic include și cele două horonime *Ocolul Crasna*, care desemnau unități administrative din ținuturile Vasluiului, respectiv Fălciului cuprinzînd fiecare mai multe localități situate în bazinul hidrografic al Crasnei (**TTRM, I₂**, p. 1432–1434).

5. Aspecte morfosintactice

Toponimul-nucleu este întîlnit de multe ori în forma simplă, avînd entopicul ce indică clasa geografică (*apă, pîrîu, vale*) inclus în conținutul său. Îl întîlnim totuși, de-a lungul timpului, și în sintagme cu determinantul la genitiv (*Apa Crasnei* **DIR, A, XVI-II**, p. 114; *Pîrîul Crasnei* **DRH, A, VI**, p. 170; *Valea Crasnei* **MDG, II**, p. 747) sau la nominativ (*Apa Crasna* **CDM, IV**, p. 439; *Pîrîul Crasna* **DRH, A, XXII**, p. 72; *Valea Crasna* **MDG, IV**, p. 37, chiar, prin supraaprecierea calității cursului de apă, *Rîul Crasna*, **Merlan & Hapaleț, 2006, p. 10**). În hărți redactate în limbi străine, numele acestui curs de apă apare frecvent în semicalcuri: *Krasna Fl[euve]* (anul 1781), *Krasna Riv[ière]* (anul 1696), *Knisna Fl[uss]* (anul 1788), *Krasna Fl[uss]* (anul 1787), *Krasna F[iume]* (anul 1788), *Krasna Fl[uvius]* (anul 1774), *Crasna R[eka]* (în 1772), *R[eka] Cracni* (anul 1774) (vezi **TTRM, I₄**, p. 63).

a avut loc o simplificare a denumirii la *Dealul Crasnei*.

⁷Un martor la vînzarea unei părți de moșie pe Crasna, ținutul Fălciu, alături cu hotarul Stroeștilor, deci tot la vest de localitatea Huși, era, la 1691, Postolache Coșescul din Crasna (**TEZ. VAS.**, p. 55).

⁸Pădurea este menționată chiar în *Analele* cronicarului polonez Jan Długosz, „in silva post villam Krasne”, alături de pîrîu și cîmpia străbătută de acesta: „in campo, qui Krasnepolye appellatur, ad torrentem Krasni potok” (*apud Antoche, 2013, p. 16 și 19*).

Câmpul toponimului *Crasna* cuprinde nume topice simple, derivate sau complexe⁹. Simple sînt toate iconimele *Crasna*, care vor fi rezultat, printr-un proces de simplificare, din perifrază (**Satul de pe Crasna*) sau sintagmă (**Satul Crasna*). Toponimele obținute prin procedeul derivării sînt *Crăsnița* și *Crăsnișoara*; derivarea cu sufixe diminutive este specifică procesului de diferențiere toponimică, și exprimă opoziția „curs principal” – „afluent” sau „curs principal” – „curs superior”.

Cele mai multe denumiri rezultate în urma polarizării sînt de obicei sintagme, „cu un determinant unic, și anume toponimul primar, și cu determinate multiple, reprezentînd termeni care desemnează clasa de obiecte geografice” (Moldovanu, 2010, p. 18). Toponimele sintagmatice din câmpul hidronimului *Crasna* nu fac excepție: *Dealul Crăsnița*, *Pădurea Crasnei*, *Rîpele Crasnii*, *Șesul Crasnei* etc. Nu lipsesc din câmp elementele cu structură perifrastică: *Iezerul de la Crasna*, *Podul peste Crasna*, *Schitul de la Crăsnița*. Și în urma diferențierii toponimice pot rezulta sintagme, desemnîndu-se, cu ajutorul unor delimitatori lexicali, părți ale obiectului geografic denumit (Moldovanu, 2010, p. 19): *Dealul Crasna – Culmea Dealului Crasna*, *Crasna – Gura Crasnei*, *Crăsnița – Fundul Crăsniței*.

Cu excepția cîtorva denumiri livești, specifice registrului științific geografic, elementele care compun structura toponimică dezvoltată în jurul hidronimului *Crasna* sînt formate prin procedee tipice pentru toponimia populară românească.

6. Concluzii

Câmpul toponimic format în jurul toponimului-nucleu *Crasna* este unul bogat și divers din punct de vedere al tipurilor de denumiri rezultate în urma proceselor structurale de polarizare și diferențiere (precedee teoretizate de Dragoș Moldovanu). Adunînd nume de locuri și informații din colecții de documente, dicționare, hărți și monografii, am reușit să surprindem complexitatea acestui ansamblu denominativ, evoluția toponimelor și relațiile dintre ele, prezența unor omonimii și concurența denominativă. Analiza morfosintactică a arătat că, exceptînd cîteva denumiri livești, geografice, toate toponimele din acest câmp sînt formate prin procedee tipice pentru toponimia populară românească. În *Anexă* am prezentat într-o manieră schematică acest ansamblu denominativ format din derivate toponimice de diverse grade dezvoltate de la hidronimul polarizant *Crasna*.

Bibliografie

A. Lucrări de referință

- Antoche, E. C. (2013). *L'expédition polonaise de 1450 en Moldavie et la bataille de la petite rivière de Crasna (Izvorul Crasnei, 6 septembrie 1450)*, în „Rocznik Przemyski”, 49, p. 3–24.
- Bolocan, Gh. (1977). *Transferul de nume în toponimie*, în „Studii și cercetări lingvistice”, XXVIII, nr. 2, p. 171–180.
- Caproșu, I. (2000). *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, Editura Dosoftei, Iași.
- Chirica, V. & Tanasachi, M. (1984). *Repertoriul arheologic al județului Iași*, vol. I, Iași.
- Chiriță, C. (1893). *Dicționar geografic al județului Fălciu*, Tipografia Petru C. Popovici, Iași.
- Ciubotaru, M. (1992). [recenzie la] Alexandru I. Gonța, *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV–XVII (1384–1625). Indicele numelor de locuri*, Editura Academiei Române, București, 1990, în „Anuarul Institutului de Istorie «A. D. Xenopol»”, XXIX, 1992, p. 457–459.
- Ciubotaru, M. (2001). *Oronimia și hidronimia din bazinul superior al Bîrladului*, Casa Editorială Demiurg, Iași.
- Costăchescu, M. (1924). *Schitul de la Crăsnița (Vaslui)*, în „Ion Neculce”, IV, p. 317–320.
- Drăganu, N. (1933). *Românii în veacurile IX–XIV pe baza toponimiei și a onomasticeii*, Imprimeria Națională, București.
- Ghibănescu, Gh. (1913). *Surete și izvoade*. Vol. VIII, Tipografia „Dacia” P&D. Iliescu, Iași.
- Ghibănescu, Gh. (1926). *Surete și izvoade*. Vol. XV. *Vasluiul. Studiu și documente*, Institutul de arte grafice „Viața românească”, Iași.

⁹Prin toponime complexe ne referim la numele de locuri formate din mai mulți termeni: perifraze și sintagme toponimice sau toponime compuse. Prin folosirea acestui termen ne delimităm de majoritatea lucrărilor de toponimie care consideră a fi compuse toate toponimele formate din mai multe cuvinte, și nu doar cele care, la fel ca substantivele comune, ar trebui să aibă „anumite particularități flexionare ce decurg din pierderea totală sau parțială a autonomiei tuturor termenilor constitutivi sau doar a unora dintre aceștia” (GLR, I, p. 92). Pentru o discuție detaliată despre acest subiect, vezi Moldovanu (1991, p. LIX).

- Giurescu, C. C. (1967). *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, Editura Ceres, București.
- Gonța, Al. (1977). *Rolul cancelariei moldovenești în slavizarea numelor de locuri în secolele XIV–XVI (Originea istorică a Cobilelor)*, în „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie «A.D. Xenopol»”, XIV, p. 261–275.
- Gonța, Al. (1995). *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV–XVII (1384–1625). Indicele numelor de persoane*, Editura Academiei Române, București.
- Grinčenko, B. D. (1925). *Slovar' ukrainskogo jazyka*, Derjavne Vidavnițvo Ukraini, Kiev.
- Gugiuman, I., Cîrcotă, V. & Baican, V. (1988). *Dicționar geografic al județului Vaslui*, Centrul de multiplicare al Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
- Iordan, I. (1963). *Toponimia românească*, Editura Academiei, București.
- Lupu, I. & Kalina, R. (1990). *Linia ferată Crasna–Huși. O sută de ani. (15 X 1890–15 X 1990). Completări monografice*, Regionala Căii Ferate, Iași.
- Merlan, V. & Hapaleț, G. (2006). *Monografia comunei Dolhești, județul Iași. 666 de ani de atestare documentară*, Iași, Editura Lumen.
- Mihordea, V. (1961). *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, Editura Academiei, București.
- Miklosich, Fr. (1862–1865). *Lexicon paleoslovenico-græco-latinum emendatum auctum*, Guilelmus Braumueller, Viena.
- Miklosich, Fr. (1927). *Die Bildung der slavischen Personen- und Ortsnamen*, Carl Winters Universitätsbuchhandlung, Heidelberg.
- Moldovanu, D. (1972). *Principii ale lexicografiei toponimice*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, XXIII, p. 73–100.
- Moldovanu, D. (1991). *Introducere la TTRM, I₁*.
- Moldovanu, D. (2010). *Teoria cîmpurilor toponimice (cu aplicație la cîmpul hidronimului Moldova)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
- Petrovici, E. (1970). *Studii de dialectologie și toponimie*, Editura Academiei, București.
- Rezeanu, A. (2014). *Periplu toponimic*, Editura Academiei Române, București.
- Šmilauer, V. (1970). *Handbuch der slawischen Toponomastik*, Československé akademie věd, Praga.
- Ujvári, I. (1972). *Geografia apelor României*, București, Editura Științifică.
- Vasmer, M. (1967). *Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka* (traducere și completări de O. N. Trubačev), II, Izdatelstvo Progress, Moskva.

B. Sigle

- ATLAS MOLD. = Institutul Geografic al Armatei, *Atlasul Moldovei* (1:50 000), București, 1892–1898.
- CDM = *Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului*, I (1387–1620), II (1621–1652), III (1653–1675), IV (1676–1700), V (1701–1720), București, 1957, 1959, 1968, 1970, 1975.
- DIR, A = *Documente privind istoria României. A. Moldova*, Editura Academiei, București, 1951–1957.
- DRH, A = *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova*, I–XXVII, București, 1975–2006.
- GLR, I = *Gramatica limbii române. I. Cuvîntul*, Valeria Guțu Romalo (coord.), București, Editura Academiei Române, 2005.
- HARTA MIL. = *Harta R. S. România*, executată de Direcția Topografică Militară, (1:25 000), București, 1962.
- MDG = George Ioan Lahovari (coord.), *Marele dicționar geografic al României*, I–V, Sococ, București, 1898–1902.
- MDTM = *Mic dicționar toponimic al Moldovei, structural și toponimic. Partea I. Toponime personale*, Dragoș Moldovanu (coord.), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014.
- ROM. = *România. Atlas rutier*, de general maior ing. Vasile Dragomir, col. ing. Victor Balea, col. ing. Gheorghe Mureșanu, Gheorghe Epuran (sc. 1:350 000), Editura Flomarco, București, 1981.
- TEZ. VAS. = *Din tezaurul arhivistic vasluian. Catalog de documente, 1399–1877*, întocmit de Grigore Găneț și Costică-Ioan Gârneață, București, 1986.
- TTRM, I_{1–2} = *Tezaurul toponimic al României. Moldova. I_{1–2}, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, Dragoș Moldovanu (coord.), București, 1991–1992.
- TTRM, I₄ = *Tezaurul toponimic al României. Moldova. I₄, Toponimia Moldovei în cartografia europeană veche (cca 1395–1789)*, Dragoș Moldovanu (autor), Iași, 2005.

Anexa A. Câmpul toponimic *Crasna*